Qardaş qardaşının əlindən tutar

Günlərdir ki, Türkiyədə böyük insan tələfatına səbəb olan dəhşətli zəlzələ ürəyimizi ağrıdır. Neçə gündür həyəcan içindəyik. İnsanlarımız evdə, öz isti ocağının başında oturub rahatlıq tapa bilmirlər. Uçqun, dağıntı altında, soyuqda zülm çəkən insanları gördükcə adamlar yediyindən utanır, geyindiyindən çəkinir.

Hadisədən xəbər tutan kimi dərhal, bir dövlət, bir xalq olaraq ayağa qalxıb can qardaşlarımızla acını bölüşməyə tələsdik. Dövlətimizin başçısı qardaşlarımıza yardıma getmək üçün dərhal tapşırıq verdi. Türkiyə səmasından ilk eniş edən Azərbaycanın xilaskar dəstələri oldu...

Bir yumruq, bir bilək olduq

Bölməyi bacaran insanlara Allahın dostları deyirlər. Tanrı tikəsini bölməyi bacaranları sevər. Elə o andaca xalq süfrəsinin üstündən süfrə qarışıq çörəyini, qazandan qaynar yeməyini, dolabdan isti paltarını, geyəcəyini götürüb yardıma tələsdi. Dərd bölünəndə yüngülləşər. "Türkiyəm, sevinci sevincimiz, dərdin dərdimizdir", - dedi Azərbaycan xalqı. Yardıma gedənlərin sayı bir olmadı, beş olmadı, sel oldu. Yola düzülən yardım dolu maşın karvanları sevgi apardı Türkiyəyə... Dövlət xətti ilə gedən xilasedicilərlə yanaşı, Azərbaycan könüllüləri də acını birgə çəkmək, yükü birgə qaldırmaq üçün səfərbər olub yola rəvan oldular. Bir zamanlar Çanaqqala savaşında, Türkiyəni mühasirəyə alan düşməni dəf etmək üçün canlarını fəda etməyə gedən könüllü döyüşçülərimizin getdiyi kimi getdi gənclərimiz Türkiyəyə. Zamanında düşməni birlikdə dəf etdiyimiz kimi, bəlanı da birgə aşacağıq, - dedi oğullarımız. Faciə baş verdiyi andan bir ürək olan xalqlarımız həm də bir bilək oldu.

Çanaqqaladan başlayan qardaş mərhəməti

Biz Türkiyə ilə yalnız dost dövlət deyilik. Dost arasında da bəzən anlaşılmazlıq, narazılıq olur. Biz xalqımızın böyük oğlu Heydər Əliyevin dediyi kimi: "Bir millət, iki dövlətik". Tarix türkü sınağa çəkdiyi bütün məqamlarda bu birlik öz etibarlılığını göstərib. Hələ ötən əsrin əvvəllərində düşmən əlbir, dilbir olub Türkiyəyə hücum edib varlığı ilə sınağa çəkəndə Mustafa Kamal Paşanın yadına ilk düşən Azərbaycan olmuşdur. 1920-ci il may ayının 3-də Mustafa Kamal Paşa Şərq Cəbhəsi komandiri Kazım Qarabəkir Paşaya göndərdiyi məktubda yazırdı: "Dövlətdə heç pul qalmadı. Ölkə daxilində pul təmin edə biləcəyimiz bir qaynaq yoxdur. Başqa qaynaqlardan pul əldə edənə qədər Azərbaycan hökumətindən borc pul alınmasını təşkil etmənizi istəyirəm".

Kazım Qarabəkir Paşa məktubu alar-almaz Atatürkün bu istəyini Azərbaycan hökumətinə bildirir. Xatırladaq ki, bu, həm də Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikası ilə Ankara hökuməti arasındakı ilk rəsmi təmas idi. Həmin vaxt Azərbaycanın özü üçün olduqca ağır bir dövr idi. Amma Azərbaycan qardaş Türkiyəyə yox demir, ən çətin məqamında əlini uzadır.

Azərbaycanın xarici işlər naziri Mirzə Davud Hüseynov savaşda qazanılan uğurlar münasibətilə göndərdiyi təbrik teleqramında qeyd edir: "…Qazanılan böyük zəfərlərə görə türk xalqını Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikası adından təbrik edirik". Eyni zamanda teleqramda bu böyük zəfərin şərəfinə Azərbaycan xalqına yardım üçün 30 sistern neft, 2 sistern benzin, 8 sistern kerosin göndərdiyini bildirib.

Həmin ilin may ayında Azərbaycan Türkiyəyə 62 sistern neft göndərmiş və bundan sonra savaş qurtarana qədər eyni dəyərdə neft və üç vaqon kerosin göndərmə öhdəçiliyi götürmüşdü. Mustafa Kamal Paşa 1921-ci ildə Nərimanova daha bir məktub yazaraq ondan borc pul istəmişdi. Türkiyə Cümhuriyyəti qurucusunun məktubu səfir vasitəsilə 1921-ci il mart ayının 17-də Nərimanova çatdırılan kimi, dərhal qardaş ölkəyə 500 kiloqram qızıl göndərilmişdi. Bunun 200 kiloqramı dövlət büdcəsinə keçirilmiş, qalanı isə silah və sursat almaq üçün istifadə edilmişdir. Eyni zamanda Nəriman Nərimanov Rusiyadan aldığı 10 milyon qızıl pulu da Ankaraya göndərmişdi. Bu yardımlar sayəsində döyüş içində olan ölkənin ağır vəziyyəti xeyli yaxşılaşmışdır. 1921-ci il mart ayının 23-də Azərbaycan hökuməti könüllü şəkildə Türkiyəyə Azərbaycan xalqının hədiyyəsi olaraq 30 sistern neft, 2 sistern benzin, 8 sistern yağ göndərib. Azərbaycanın Türkiyəyə yardımları bununla da bitməyib. 1922-ci ildə Batum yolu ilə Azərbaycan qardaş ölkəyə təmənnasız olaraq doqquz min tondan çox kerosin və 350 ton benzin göndərib.

Qardaş qardaşa borc verməz

N.Nərimanov Mustafa Kamal Paşaya yazdığı məktubunda qazanılan uğurlar münasibəti ilə təbrik edir, Türkiyənin böyük gələcəyinə inandığını bildirir və sonda xüsusi olaraq qeyd edir: "Paşam, bizdə qardaş qardaşa borc verməz. Qardaş hər zaman qardaşının əlindən tutar. Biz qardaşıq, hər zaman əlinizdən tutacaq və tutmağa davam edəcəyik".

Bu gün Türkiyədə baş vermiş dəhşətli zəlzələdən zərərçəkənlərə kütləvi xalq yardımı davam edir. Körpələr öz oyuncaqlarını, məktəblilər dərs çantalarını, böyüklər gücləri və imkanları çatdığı hər nə varsa, Türkiyəyə yardım edirlər. İş adamları pulları, malları ilə, dövlətimiz bütün gücü ilə Türkiyənin yanındadır. Bunu borc üçün, kimə isə göstərmək üçün etmirik. Dili, dini bir, sevinci, kədəri bir xalq olduğumuz üçün edirik. Edəcəyik də! Toparlanıb yenidən ayağa qalxacaq, yeni zəfərlərə birgə imza atacağıq.

Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

azerbaijan-news.az

Azərbaycan. - 2023.- 11 fevral.- S.4.